

Amerikai vacsora

American Dinner – amerikai, 2020. Rendezte és írta: Adam Rehmeier. Kép: Jean-Philippe Bernier. Zene: John Swihart. Szereplők: Kyle Gallner (Simon), Emily Skeggs (Patty), Pat Healey (Norman), Lea Thompson (Betty). Gyártó: Atlas Industries / Red Hour Film. Forgalmazó: HBO Go. Feliratos. 106 perc.

Talán nem túlzás azt állítani, hogy az *Amerikai vacsora* az elmúlt évek egyik legfurcsább romantikus vígjátéka, amelyet legalább annyira szórakoztató nézni, mint amennyire fárasztó. Adam Rehmeier indie romkomjában Simon, a világmindenség ellen lázadó punk rocker egy sor bűncselekmény elkövetése után menekülni kényszerül a rendőrség elől, ám a világ olyan kicsi (még akkor is, ha történetesen épp Amerikáról van szó), hogy a fiút nem más, mint legnagyobb rajongója, az enyhén ADHD-s tinilány, Patty menti ki a bajból azzal, hogy befogadja őt a családi házukba. Simon lételeme a bajkeverés, amelybe a meglehetősen különc és kezdetben bántóan Pattyt is magával rántja, a közös kalandok azonban fokozatosan szorosabbra fűzik a két fiatal

viszonyát, pedig a lány eleinte nem is sejtí, hogy kedvenc punk bandájának titokzatos frontemberével, a közönség előtt csak símaszkban mutatkozó John Q-val került egy fedél alá.

A játékidő első felében a rendező – a főszereplők bemutatása és összeboronálása mellett – leginkább azzal van elfoglalva, hogy folyamatosan görbe tükröt tartson az amerikai középponygati szuburbán középosztályának: a probléma ezzel csupán annyi, hogy a különféle sztereotípiákat megtestesítő mellékszereplők groteszk túlhúzottága a térdcsapkodóan viccestől viszonylag gyorsan a bántóan bugyuta irányába tolja el a film humorát. A sajátos társadalmi tabló feliskiccelésével szemben az *Amerikai vacsora* onnantól működik igazán, amikor – hangozzék ez akármilyen közhelyesen is – a cselekmény a két főszereplő között kibontakozó szerelemre kezd fókuszálni. Simon és Patty karakterei első ránézésre semmilyen univerzumban nem tűnnek kompatibilisnek egymással, Kyle Gallner és Emily Skeggs meggyőző színészi játéka, a pergő, jól megírt dialógusok, valamint a fiatalosan életteli soundtrack viszont együttesen gondoskodnak arról, hogy a néző elhiggye

a kispályás Bonnie és Clyde között meglévő kémiaiát. Az *Amerikai vacsora* tehát mindenképpen üde színfolt a romantikus komédiák palettáján, vad és energikus feel-good movie, amelynek mindettől függetlenül jót tenne, ha bizonyos pontjain mégis – ahogyan az a film során más kontextusban ugyan, de újra és újra elhangzik – „viszszavenne egy cseppet”.

BÁRÁNY BENCE

Az önvédelem művészete

The Art of Self-Defense – amerikai, 2019. Rendezte és írta: Riley Stearns. Kép: Michael Raegen. Zene: Heather McIntosh. Szereplők: Jessie Eisenberg (Casey), Alessandro Nivola (Sensei), Imogen Poots (Anna), Steve Terada (Thomas). Gyártó: End Cue. Forgalmazó: Netflix. Feliratos. 104 perc.

Mióta az elmúlt évek során már a mainstream médiában és a kritikai diskurzusban is szélesebb körben elterjedt a „toxikus maszkulinitás” fogalma, joggal várható, hogy a folyamat visszahat, és egyre több filmkészítő vizsgál felül egyre több nemi kérdést, Riley Stearns pedig második nagyjátékfilmjét mintha a fenti téma illusztrációjának szánta volna. Főszereplője egy nőtlen, pipogya harmincas könyvelő, akit egyik este az utcán bármiféle látszólagos ok nélkül megtámad és laposra ver néhány bukósiskot viselő motoros. A fiatalember felépülése után betéved egy karateklubba, ahol azonnal megbabonázza a helyi sensei, és rögtön be is iratkozik egyik kurzusára, hogy a jövőben képes legyen pusztán kézzel megvédeni magát, ahogy egy férfihoz illik.

A röviddel a *metoo* előtt forgatott (és moziban 2019-ben bemutatott) *Az önvédelem művészete* genderszempontról látványosan progresszív: az amerikai író-rendező *Faults* című bemutatkozó egészségéhez hasonlóan ezúttal is egy szektát állít a közelmúltban játszódó cselekmény középpontjába, csak ezt egy harcművész társaság, tágabb értelemben a klasszikus maszkulin ideált képviselő férfiak közössége alkotja. Stearns minimalista formanyelvű, egyszerű tanmeséjét egyes dialógjaival és fordulataival az abszurd felé tolja el, de bármennyire is karikatúrisztikus figurákra épít,

azt nem sikerül elérnie, hogy (egy-egy pillanatot vagy mondatot leszámítva) ténylegesen vicces is legyen. Ráadásul gyilkos szatíra helyett gyilkos szájbarágást valósít meg, mintha készítése idején nemcsak kevésbé genderérzékeny, de még lassabb felfogású is lett volna a közönség.

ROBOZ GÁBOR

Kő, papír, olló

Piedra, papel y tijera – argentin, 2019. Írta és rendezte: **Martín Blousson** és **Macarena García Lenzi**. Kép: **Nicolas Colledani**. Zene: **Gabriel Barredo**, **Emilio Haro**. Szereplők: **Valeria Giorelli** (María), **Agustina Cerviño** (Magdalena), **Pablo Sigal** (Jesús). Gyártó: **Películas V**. Forgalmazó: **HBO Go**. *Feliratos*. 80 perc.

Alfred Hitchcock *Hátsó ablak*-jának, valamint a Stephen King regényeiből készült *Tortúra* és a *Gerald's Game* hőse különösen nagy veszélyben van, hiszen nem egyszerűen passzív, hanem mozgásképtelen is. Ez nehezíti az argentin **Martín Blousson** és **Macarena García Lenzi** groteszk pszichothrillere, a *Kő, papír, olló* főhősének helyzetét is. A kamarajellegű történet szerint **Jesús** és **María** édestestvérek, akik együtt lakják elhunyt édesapjuk házát, azonban visszatér féltestvérük, **Magdalena**, aki bár félve, de követeli az örökség rá eső részét. Félelme nem alaptalan, miután egy baleset mozgásképtelenné teszi, **Jesús** és **María** kiszolgáltatottjává válik, akikkel távolról sincs minden rendben.

A karakterek és a sztori gyorsan kiismerhetők még úgy is, hogy a sablonosan ábrázolt **Jesúsnál** **María** némileg összetettebb jellem, a rendezők azonban jó stílusérzékkel játszottak a pszichothriller és a horror kliséivel, illetve más popkulturális motívumokkal (még ha az *Óz, a csodák csodája* ironikus megidézése inkább modoros és nem is igazán psziz-

szol a történethez). Emellett az alkotók takarékoskodhattak volna a humorosnak szánt szürreális jelenetekkel, mert inkább kínosak, és a gyenge speciális effektusok folytán azt hihetjük, trashfilmet látunk. Ugyanakkor ügyesen hozták be a cselekménybe a drámát, a gyerekkori traumákat, amelyek a kölcsönös megalázásokat és bántalmazásokat motiválják, illetve ezek közben törnek a felszínre. A film klasszikus játékra utaló címe találó, mivel a passzív pozícióba kényszerült, látszólag áldozat **Magdalena** sem büntelen, hozzá is kötődik a „gyilkos olló”, azaz jó oka van rá féltestvéreinek, hogy kínozzák. Így aztán a *Kő, papír, olló*t főleg a sötét múlt és annak felfejtése teszi izgalmas alkotássá, nem feltétlenül a thrillerzsáner hatásmechanizmusa.

BENKE ATTILA

Violet Evergarden: A film

Gekijouban Vaioletto Evaagaaden – Japán, 2020. Rendezte: **Taichi Ishidate**. Írta: **Reiko Yoshida**. Zene: **Evan Call**. Színészek: **Yui Ishikawa** (**Violet Evergarden**), **Daisuke Namikawa** (**Gilbert Bougainvillea**), **Takhto Koyasu** (**Claudia Hodgins**). Gyártó: **Kyoto Animations**. Forgalmazó: **Netflix**. *Feliratos*. 140 perc.

AKyoto Animations némiképp a saját tragédiáját dolgozta fel legújabb egészestés film-

jében: a stúdió előbb többtucatnyi dolgozóját – és pótolhatatlan anyagokat – veszített el a 2019-es szándékos gyújtogatásban, majd a pandémia miatt több hónapra le kellett állnia a bemutatókkal: **Violet Evergarden** zaklatott melodráma mintha mindezt gyászolná meg.

A meglehetősen drámai történet ötven évvel az után kezdődik, ahol a sorozat véget ért: **Violet**, az érzelemmentes gyilkológépként felnevelt árvalány a háború után levélíróként kapott állást egy fiktív európai nagyvárosban, ahol az ügyfelei hatására elkezdte átérzeni az emberi érzelmeket, amelyek korábban ismeretlenek voltak számára. Fél századdal később egyik ügy-

felének unokája kapja kézbe a nagymamájának írt leveleket, és kutatásba kezd, vajon mi történhetett **Violettel**, akinek írása a mai napig megindító hatásúnak bizonyul. Vajon a lány, aki annyi ügyfelének segített megnyílni és őszintén kifejezni bonyolult érzéseit, végül át tudta adni saját üzenetét a számára legfontosabb embernek? A felfokozott dráma minden szereplője a gyerekkorától tárgynak tekintett főhősnek köszönheti lelki békéjét, de ő vajon meg tud valaha bocsájtani magának mindazért, amit mások ellen tett?

A sorozat mozifilmes darabja lassan hömpölyögve vonultatja fel a korábban megismert szereplőket és nosztalgikus melankóliával említi meg az utolsó epizód óta történeteket, hogy aztán megadja azt, amire mind **Violetnek**, mind a nézőknek, mind a **Kyoto Animations**-nek szüksége van: egy mindent elsöprő, hosszú zokogásra, ami végre megkönnyebbülést hozhat.

A századfordulós Európára emlékeztető különleges világban játszódó megható történet nem hiába lett sokak kedvence, ám a legfrissebb művet első-sorban azok fogják élvezni, akik korábban részletesen megismerkedtek **Violet Evergarden** világával.

LOVAS ANNA

Bagdad Cafe

Bagdad Cafe – német, 1987. Rendezte: Percy Adlon. Írta: Eleonore és Percy Adlon. Kép: Bernd Hehl. Zene: Bob Telson. Szereplők: Marianne Sagenbrecht (Jasmin), CCH Pounder (Brenda), Jack Palance (Rudi), Christine Kaufmann (Debby). Gyártó: Bayerischer Rundfunk / Pelele Film. Forgalmazó: Netflix. Feliratos. 108 perc.

Egy echte bajor népviseletbe öltözött német házaspár a sivatagban veszekszik, majd a feleség gyalog folytatja útját, a férj pedig dühödten elhajt kocsijával. Percy Adlon kultikus, 1987-es *Bagdad Cafe* című filmje úgy indul, mint egy kedves, régivágású vicc. A bizarr jelenetsor megnyerő ugróvágásaival, a cselekményszál gyors lezavaráásával, erős vizuális elemeivel azonban rögtön megveszi a nézőt kilóra. Ez után a molett, ám rendkívül attraktív női főhős, Jasmin Muenchstettner kis körömcipőjében játszi könnyedséggel sétál be a 66-os út mentén elfekvő poros és elhagyott Bagdad nevű településre és ugyanezzel a lendülettel a néző szívébe. Bagdad, pontosabban a benzinkút, kávézó és motel azonban kemény hely – Miss Brenda, a tulajdonos meglehetősen impulzív asszony, hangos kirohanásai miatt férje épp otthagya, fia mániákusan zongorázik, lánya mániákusan keresi idegen férfiak társaságát. A lepattant Bagdad kávézóban se kávé, se étel nem kapható, a motel éppenhogy nem omlik össze, mindent belep a por és felfal a szemét. Frau Muenchstettner azonban egy nap csillogó porszívót talál a szobájában és rögtön munkához lát, német precizitással rendet tesz és kitakarít, viszont nem áll meg a Motelnél, arany kezei – Miss Brendával való összezördülések közepette – kipucolják a lebujt és szó szerint életet varázsolnak

bele. A két párhuzamos sorsú nő között mindeközben különleges kötelék alakul ki, egy igazi női barátság, amelyben egymás lelkének támaszai lesznek.

Percy Adlon majd' 35 éves meséje igazi midcult klasszikus a 80-as évek végi német-amerikanizmus tengelyén, remekmű, amelynek ma is minden kockája friss, köszönhető ez ízlésesen diszponált, lágy szurrealizmusának, naív képzőművészeti utalásainak, imádnivaló karaktereinek és andalító tempójának. Adlon, akárcsak női főhőse, egy mágus, aki a legegyszerűbb motívumokból képes kihozni a mozis varázslatot.

ALFÖLDI NÓRA

Sosem kaptok el

Catch Us If You Can – brit, 1965. Rendezte: John Boorman. Írta: Peter Nichols. Kép: Manny Wynn. Zene: Basil Kirchin. Szereplők: Dave Clark (Steve), Barbara Ferris (Dinah), David de Keyser (Zissell). Gyártó: Anglo-Amalgamated. Forgalmazó: Netflix. Feliratos. 91 perc.

A 60-as években indult brit modernista rendezőgeneráció emblemikus lázadói színté mind rátaláltak az alkotói énjükhöz tökéletesen illő könyvzenei sztárra, markáns remekművekkel pecsételve meg örömteli frigyüket: Richard Lester bolondos anarchistája simán beillett volna ötödik gombafejnek a Beatlesbe (*Egynehéz*

nap éjszakája, Help), Nicolas Roeg könyörtelen, sötét szenvedélyű felforgatóként még Mick Jaggerrel pecézott (*Performance*), enigmatikus dekonstruktív művészként már David Bowie-val osztozott közös UFO-n (*A földre pottyant férfi*), Ken Russell bombasztikus szürreál-prófétája pedig eszményi társra talált a The Who-fenegyerek Roger Daltrey-ban (*Lisztománia, Tommy*). Ennek fényében érthető – bár módfelett sajnálatos –, hogy John Boormannak be kellett érnie a Dave Clark Five rock nélkül lázadó zsúfú-bandájával: ám a BBC *cinema vérité*-berkeiből indult ifjú titán játékfilmbdebütjét jelentő *Sosem kaptok el* szerencsére jóval többnek bizonyult egy kósza *Red Balloon*-nál a *Nagyítás* korabeli légkörében.

Noha a történet hamisítatlan *Nehéz nap éjszakája rip-off*ként indul a kaszkadőrök (!) alakító öt *beat*-kópéről, akik egy marhahús-reklámfilmben próbálják megkeresni az évi Ibi-zára-valót, röpké negyed órányi mókás montázs-expozíció után már *Bolond Pierrot*-ként robog a londoni nagypiacról egy mesés Devon-parti sziget felé, miután a főhős Dave Clark egy dögös sportkocsival megszökteti a kampány bájos, öntörvényű sztármodelljét a lelketlen háziacsról. A slágerdús zúrodüsszeia során Boorman – és a forgatókönyvet író Peter „Joe Eggs” Nichols – egyre sötétebbre festi a játékos tónust, nem csak a hőspáros útjába akadó sivár társadalmi látletelekkel (élen egy korai hippikomunát felszámoló katonai támadással), de a két fiatal közötti feloldhatatlan elmentétek kiélesítésével is, az út végén szembesítve őket a könnyed popfilmtől merőben műfajidegen tanulsággal. Lázadásukat nem csak a rendszer olajozott gépezete őrli fel könyörtelenül, de saját felszínes, komformista személyiségük is: épp olyan illúzió, mint az Álomsziget, amelyet a dagály óráit kivéve népes földszáv köt össze a helyi turistaparadicsommal – valamint széles szerzői csapás a két évvel későbbi *Point Blank* Alcatrazával.

VARRÓ ATTILA

